

Boga zove semitskim imenom El, a dodaje mu više pridjeva, da izrazi različita svojstva, kao: šaddaj, eljon ...

Patrijarhe su poznavali ime Jahwe, ali dublje značenje, viša sila samoga imena objavljena je istom Mojsiji; drugi narodi ne upotrebljavaju ovog uzvišenog imena. Nema nikakvih historijskih ni filologijskih podataka o tom kod drugih naroda.

»Kritičari« po svojem sistemu o postanku religije postavljaju razne stepene (recimo religijski stepeni kulture, bolje relig. kulturni stepeni) i apliciraju, kao dokazano, svoja teorematu u čitavom sv. Pismu. Ali nema ni traga u sv. Pismu, da bi patrijarhe ikada bili politeiste ili nižeg religijskog shvaćanja, niti se može kod njih naići, pa niti u zametku ili ostatku na animizam, totemizam, fetišizam itd.; štovali su uvijek samo jednoga Boga. Štovali su Boga načinom kako i drugi narodi, napose njihovi susjedi: žrtvama, molitvama, zavjetima i slično. Štovali su subotu i od Abrahama poznaju obrezovanje kao vjerski znak. Otac obitelji bio je kao posrednik i prinosio žrtve i obavljao druge obrede. Podizali su još spomenike — kamen — na uspomenu Božjih dobročinstava.

Od Boga su patrijarsi primili opetovano obećanja o budućem Spasitelju mnogo jasnije nego u trećoj glavi Geneze i obećanje Noi u devetoj glavi. Označuje se otac Mesijin i navještaju dobročinstva, koja će dati po Mesiji Bog svemu svijetu.

Uz osam poglavlja, u kojima raspravlja nada sve zanimive teme dodao je autor još dva dodatka. Na koncu o nadi patrijarha u budućeg Mesiju, a iza petog poglavlja str. 116. do 119. o Anđelu Jahwe. Ne može se Koraitner odlučiti, da li se kod Anđela Jahwe radi o anđelu, koji nastupa mjesto Boga ili je pak sam Bog, koji se ukazuje pod drugim imenom i uzima različita obličja; dokazi su podjednako jaki.

Brižljivo je sve obrađeno, da ne propušta nijednog pitanja, niti može pobuditi sumnje. Svakom je poglavlju dodana obilna literatura, koja se ne opetuje, nego odnosi na specijalna pitanja. **Dr Nikola Žuvić.**

Lemonnyer, O. P., Notre Baptême d'après saint Paul, Paris Desclée, 1935, u 12°, str. 68.

Posmrtno je djelo P. Lemonnyer. (Umro je † Lemonnyer, dominikanac 9. svibnja 1932. P. Périnelle je skupio njegove opsežne studije o svetom krstu kod sv. Pavla i u koliko je bilo jedinstveno obrađeno, objavio je u ovom svesku. Pok. P. Lemonnyer bavio se kroz sav svoj život skoro samim sv. Pavlom, njegovim spisima, naukom, vrelima, pomagala i što se već može odnositi na ovako velikog i jakog zamašaja pisca kao što je Apostol Pavao. Glasovite su njegove *Épîtres de saint Paul* u *La Pensée chrétienne*. U *Pirot-ovu Supplément du Dictionnaire de la Bible* piše u prvom svesku *Apparences historiques* kol. 588—596, *Blasphème contre le Saint-Esprit*, kol. 982—989, *Charismes*, kol. 1233—1243, *Citations implicites* 2, 51—55, *Comma Johannique* 2, 67—73, *Concile de Jérusalem* 2, 113—120. Bio je oko 30 godina suradnik u *Revue des sciences philosophiques et théologiques*, zatim u *Revue Biblique*, gdje je još pod konac prošloga stoljeća objavio svoju studiju o Otkrivenju sv. Ivana, koja je neodrživa radi prematerijalnog

apliciranja pojedinim vremenima. Napisao je u La Bibliothèque catholique des Sciences religieuses bez aparata doduše i naučnih pretenzija, čedni sveščić *Théologie du Nouveau Testament*. Zaslužan je napose oko popularizacije biblijskih naučnih rezultata. R. in P.!). Ne obrađuje čitavog traktata o sv. krstu. Unosi mnogo svijetla za naš duhovni život, koji počinje ovim sakramentom; na što se često zaboravlja. Zato nas Lemonnyer vodi u školu sv. Pavla. S Krstom Pavao mnogo argumentira, kad dokazuje, pozivlje na kreposti, opominje i kara. Hoće Apostol, da imamo trajno ovo pred očima. Sveti je Krst sakramenat jedinstva s Kristom. Po djelovanju milosti mi smo preporođeni; starog je nestalo i mi smo promijenjeni. Novo je nadošlo na mjesto staroga. Moramo reflektirati i biti svjesni ove promjene. Sv. je Pavao daleko dublje proživio ovu obnovu po krstu nego li mi, zato se opetovano vraća na ovu temu. Krist mu se objavio, ukazao na putu u Damask u punini svoje slave i moći, Isus mu se povjerio, dao mu se. Pavla je privukao k sebi, obratio ga, obnovio. Isus je, qui facit nova omnia.

Dr Nikola Žuvić.

Alphons Steinmann, Die Briefe an die Thessalonicher und Galater übersetzt und erklärt (Die Heilige Schrift des Neuen Testaments herausgegeben von Dr Fritz Tillmann), 4. Aufl., Bonn, Peter Hanstein, 1935, in 8°, VIII—179 str.

Dr Alfons Steinmann, profesor bogoslovije u Braunsbergu umro je u ožujku 1936. navršiv istom 55 godina života. Osim ovih poslanica, koje doživljuju četvrto izdanje, god. 1935. izdaje po drugi put svoje lijepo tumačenje Djela Apostolskih, o kom djelu se kritika izjavila najpovoljnije. Rado su mnogi za Steinmannom posizali, jer je Jacquierovo djelo (objavljeno u zbirci *Études Bibliques*) preopširno. Sintetički je Steinmann u *Apostelgeschichte* obradio sva pitanja, koja mnogo posebice traktiraju (Barnikol, *Personen-Probleme der Apostelgeschichte: Johannes, Markus, Silas und Titus. Untersuchung zur Struktur der Apostelgeschichte und zur Verfasserschaft der Wir-Quelle*, Leipzig 1935; Bornhäuser, *Studien zur Apostelgeschichte*, tamo 1934. Sam Steinmann, *Zum Werdegang des Paulus*, Freiburg in Br. 1926.).

U ovom djelu je Steinmann obradio na novo samo prvu poslanicu Solunjanima, zatim je obolio, a da nije nastavio, jer je umro. Drugu poslanicu Solunjanima i Galaćanima dovršio je Tillmann. Najprije podaje uvod u Pavla i Pavlove poslanice u opće str. 1—12. Da u naprijed otkloni poteškoće, kojima se iza Deissmanna bavi većina nekatoličkih biblicista (i dobar dio katoličkih) o literarnom značaju, obilježju Pavlovih poslanica, da li su one privatna pisma ili javne poslanice ili kako naš autor misli, nešto po sredini. Zato uz gornje raspravlja u kratko i o prilikama, u kojima su poslanice u opće nastale i njihovoj službenosti. Za obadvije poslanice Solunjanima veli, da su izljev ljubavi Pavlove prema vjernima, koji su izloženi poteškoćama u ovom svjetskom gradu. Ali nauk nije iznesen sistematski. Nije samo 1 Sol 4, 13—18 eshatologijski odsjek, nego je cijela poslanica pisana pod ovim vidikom. Sav odsjek, koji se u ovim dvjema poslanicama valjda najviše od svega komentira je 2 Sol 2, 1—12. prikazan je dobro, ali ona kratkoća i zbijenost nije bez štete na jasnoću,